

Tóthné Parázsó Lenke

Eszterházy Károly Egyetem

tothne.parazso.lenke@uni-eszterhazy.hu

ÉRTÉKELÉS–MÉRÉS TAPASZTALATAI A PEDAGÓGIAI GYAKORLATBAN

Absztrakt

A Pedagógiai értékelés-mérés mesterkurzus 2007-ben indult be az Eszterházy Károly Főiskolán, 2016-ban ebben a formában megszűnt. A kurzus oktatói számára kihívás a Pedagógiai értékelés és mérés szaktantárgyainak oktatása, melynek tananyaga, a foglalkozásokra való intenzív készülést, folyamatos kihívást, megújulást jelentett. Az oktatók elsősorban önképzéssel, szakmai továbbképzéseken való részvétellel frissítették, fejlesztették szakmai ismereteiket. A külső és belső gyakorlatok lehetőséget biztosítottak az oktatási intézmények megismerésére, közös tevékenységre, szakmai kapcsolatok megteremtésére, valamint adott helyzetben új munkalehetőség kiépítésére. Tanulmányi tevékenységüket a maximalizmus jellemezte, a vizsgákra felkészülten érkeztek. A külső és belső gyakorlati képzés a tanulmányok során megszerzett elméleti ismeretek feladata az iskolai környezetben történő alkalmazás megvalósítása, amely eredményesnek mondható. A tapasztalatokat az e-portfolioiban rögzítették és a záróvizsgán bemutatták. Az on-line kérdőíves kutatás célja, hogy minél alaposabban megismerjük a végzett kollégák véleményét, tapasztalatait, amelyek a további fejlesztést támogatják.

Kulcsszavak: mérés-értékelés, digitális átállás, e-portfolio, tudásszint-mérések

Évezredünkben, a digitális átállás értékelés újragondolása kiemelt szerepet kapott a problémamegoldó készséget kialakító, illetve eredményező oktatási folyamat megalapozásában. A hangsúly az alapkészségek, beállítódások, kompetenciák kialakítására helyeződik át. A digitális technológia által nyújtott tanítási-tanulási folyamat eredményességének értékelése, tesztelése módszertani felkészültséggel rendelkező pedagógusok, kutatók tevékenységét igényli. Ezen igények kielégítése céljából tervezzük indítani a pedagógiai értékelés-mérés pedagógusa szakirányú továbbképzési szakot.

A kutatómunka sajátosságaival, folyamatával és módszereivel való megismerkedés során felkészülnek az értékelés-mérés módszertanára. A képzés során elsajátítják a tudományos megfigyelés lényeges jegyeit, a pedagógus személyiségének hatásait az oktatás hatékonyságára, eredményére (a PISA igyekezett olyan mérőeszközöket kialakítani, amelyek lehetővé teszik, hogy a tanulók teljesítményei nemzetközileg összehasonlíthatók legyenek). Nagy fontossággal bír a *„A nemzetközi képességkutatásban és egyre nagyobb szerepet kapnak az egy tantárgyhoz nem köthető kompetencia, szakértelem és műveltség vizsgálata. A kognitív forradalom – a gondolkodás kutatása, a kognitív pszichológia – hatottak az oktatás elméletére is. A kompetencia fogalmát a neveléstudomány a generatív nyelvészet nyomán honosította meg. Ez a kifejezés a tudásnak arra a formájára utal, amelyet természetes, életszerű közegben sajátítunk el és alkalmazunk.”*¹

A Pedagógiai értékelés és mérés képzést 2007-ben indítottuk 2, 3 és 5 féléves MA képzési formában az előző tanulmányok függvényében. A hallgatók az ország területét felölelő oktatási intézmények pedagógusai, vezetői voltak.

¹ <http://tudasbazis.sulinet.hu/hu/informatika/informatika>, (2017. szeptember)

A külső és belső gyakorlati képzés a tanulmányok során megszerzett elméleti ismeretek feladata az iskolai környezetben történő alkalmazás megvalósítása, amely eredményesnek mondható. A tapasztalatok az e-portfolióban rögzített formában jelennek meg, és a záróvizsgán bemutatásra kerülnek, a hallgató megvédi ezeket. Ezáltal a résztvevők alkalmassá válnak az intézményi eredmények elemzésére, más intézmények és Európai Unió országokban kapott eredmények felkutatására, a saját intézmény eredményeinek objektív elhelyezésére, továbbá a hallgatók felkészülnek a kapott eredmények okainak feltárására, illetve a továbblépéshez szükséges ütemtervek, ajánlások kidolgozására. A hallgatók a tudásszint-mérések, a képességvizsgálatok, illetve a tesztelméletek módszertani kérdéseit a problémamegoldó készség szintjén sajátítják el. Az oktatás meghatározó részét képezi a feldolgozás és elemzés kérdése számítógépes környezetben, táblázatkezelő szoftverek adta lehetőségével.

A gyakorlati órák aránya a kontaktórákon belül is magas, amellyel a gyakorlatcentrikus oktatás és a szakmai kompetenciák elsajátítása is biztosítottá vált. A hallgatók megszerzett elméleti és gyakorlati tudásszintjének a felmérésére, értékelésére egy olyan komplex módszert alkalmazva elősegíti az elméleti tudás gyakorlatba történő átültetését. A kutatás tudományosságát és eredményességét elsősorban az általánosítás határozza meg, amely a technika helyes használata nélkül nem megvalósítható. A kutatás folyamatának meghatározó részét képezi a feldolgozás és elemzés. Az eredményes tudást biztosítja, hogy a hallgatók megismerik a statisztikai és matematikai módszerek alapján történő összefüggés-feltárást, számítógépes környezetben a táblázatkezelő szoftverek alkalmazását. A kvantitatív feldolgozás és elemzés az elméleti jellegű általánosítással zárul.

A kurzus során teljesítendő követelmény, hogy az új technológia adta lehetőségeket a tanárnak pedagógiailag jól megtervezett módon, eredményesen be kell tudnia építenie a képzés folyamatába. A tanárnak képesnek kell lennie arra, hogy személyre szóló visszajelzést biztosítson a tanulóknak. Új ismeretekre kell szert tennie, hisz meg kell ismerkednie az online adatbázisokkal, gyors differenciált kérdéseket tartalmazó kérdőívet kell tudnia összeállítani. Az oktató online módon is előállíthatja tesztjét, hisz számtalan tesztkészítő szoftverfelület létezik. Ebben az esetben saját, kreatív kérdéseit is feldolgozhatja. Az adott online tesztek kitöltését követően a megadott helyes válaszok alapján a szoftver javítja a diákok tesztjeit, az eredményeket táblázatban rögzíti, kívánság szerint az elért eredményekről statisztikai mutatók tölthetőek le. Mindkét fél, a tanár és a diák is motiválva van az online teszt alkalmazása során.

A kurzusban az oktatók számára is kihívás a Pedagógiai értékelés és mérés szaktantárgyainak oktatása. A tananyag, a foglalkozásokra való intenzív készülést, folyamatos kihívást, megújulást jelentett.

Az elmúlt 10 esztendőben közel 200 fő nappali és levelező képzésben vett részt. Ennyi idő elteltével, felmerült a kérdés, hogy a megszerzett elméleti és gyakorlati ismereteket az oktatás, kutatás során milyen eredményességgel alkalmazzák a szakot elvégzett kollégák. Ebből a célból online kérdéssor került összeállításra és a Neptunban rögzített e-mailen keresztül jutattuk el a végzett hallgatókhoz. Természetesen 10 év alatt sok változás történt és 64 fő töltötte ki a kérdéssort. A kérdőív kérdései a következő témakörök vizsgálatát célozza meg:

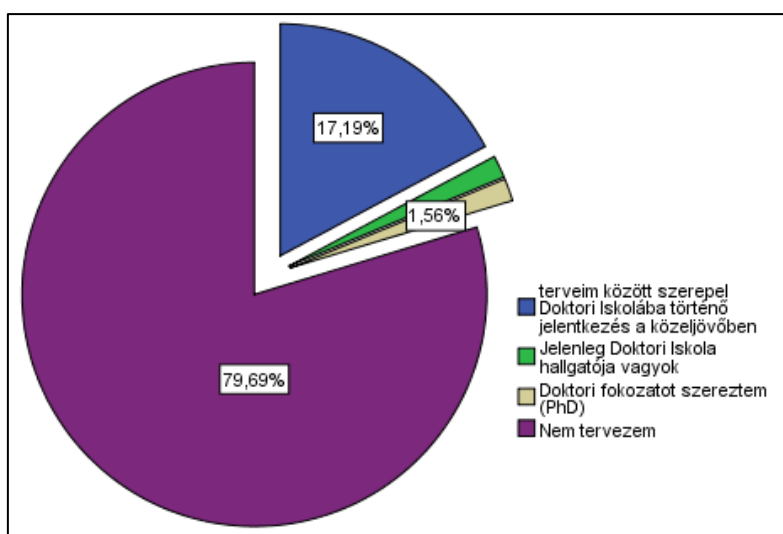
- a pedagógiai értékelés-mérés kurzus hatékonysága az oktatómunkában;
- a továbbképzésekben és kutatásokban való részvétel sajátosságai;
- a kutatással kapcsolatos általános attitűdök és konkrét tapasztalatok.

A kérdéssor a szociológiai háttérváltozókat követően elsősorban zárt, feleletválasztós kérdéseket tartalmazott, többségében, 5-fokú Likert-skálán mérte a válaszadók saját véleményét. Nyílt végű szöveges kérdések által tárhatók fel sajátos véleményalkotásuk (pl. saját kutatási lehetőségei, a megszerzett tudás alkalmazása, stb.).

		Frequency	Percent
Valid	férfi	13	20,3
	nő	51	79,7
	Total	64	100,0

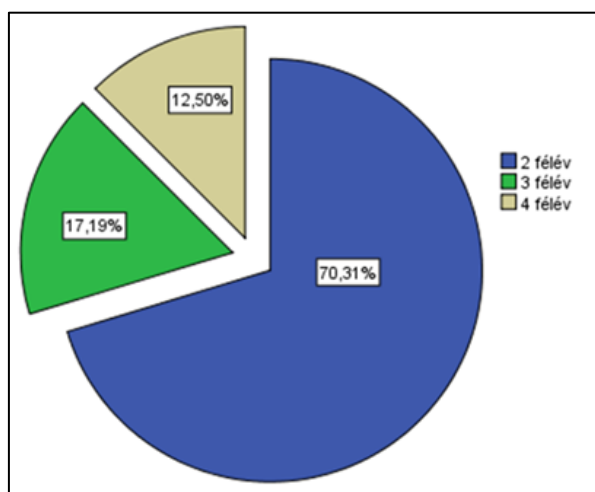
1. ábra Hallgatói összetétel a nemek szerint

A valamint 1 fő kivételével a levelező tagozat hallgatója volt válaszadók 79,7%-a nő. A kurzus célja a kutatómunkára való felkészítés, ezt tükrözi, hogy az eltelt időintervallumban 1 fő PhD disszertációját megvédte, valamint 1 fő doktori iskola hallgatója és 11 fő tervezi a közeljövőben a jelentkezését fokozatszerzésre.

2. ábra: Tudományos fokozat megszerzésének tervezése

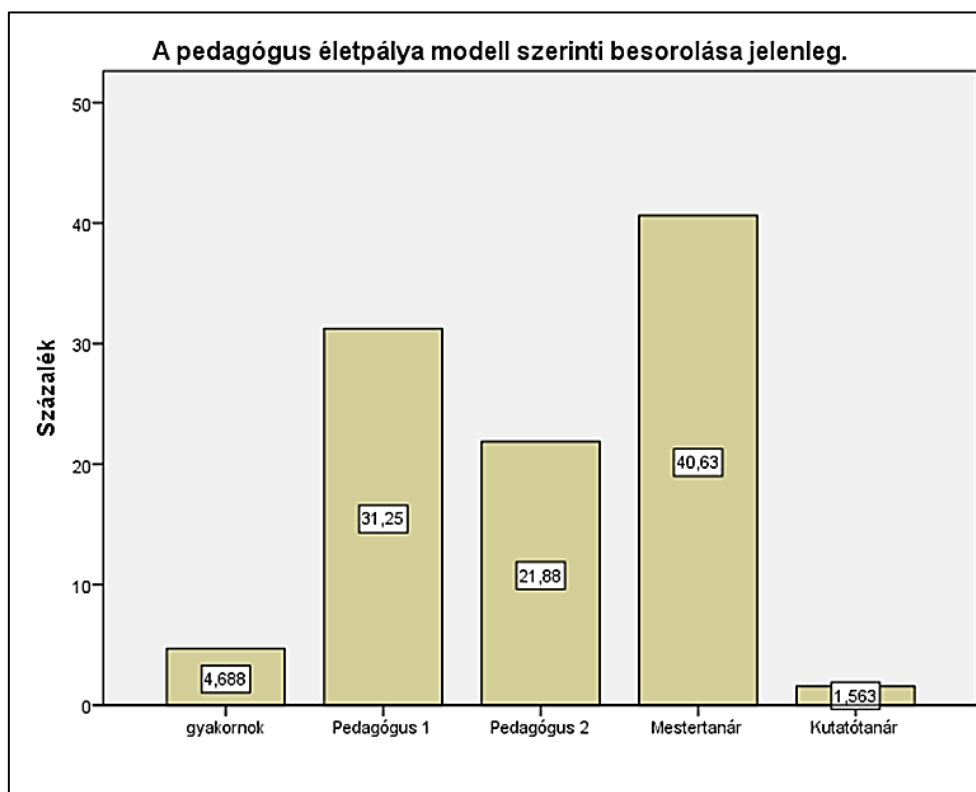
A Mérés értékelés szakos hallgatók 70,3%-a 2 félév alatt tette le a záróvizsgát és szerzett mester diplomát.

3. ábra: A mesterkurzus teljesítésének ideje

A pedagógusok előmeneteli rendszerében 2014-ben elindított kutatásfejlesztés egyik célkitűzése, hogy a gyakornoki státuszú pályakezdő pedagógus „Pedagógus I.” fokozatba történő lépéséhez szükséges minősítővizsga követelményét teljesítse. A pedagógusok

előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló kormányrendelet² alapján, történik a pedagógusok besorolása. Az eltelt évek alatt a végzett hallgatók előmenetele növekedett, több mint 40% mestertanár. Részleteiben az alábbiak szerint alakult:

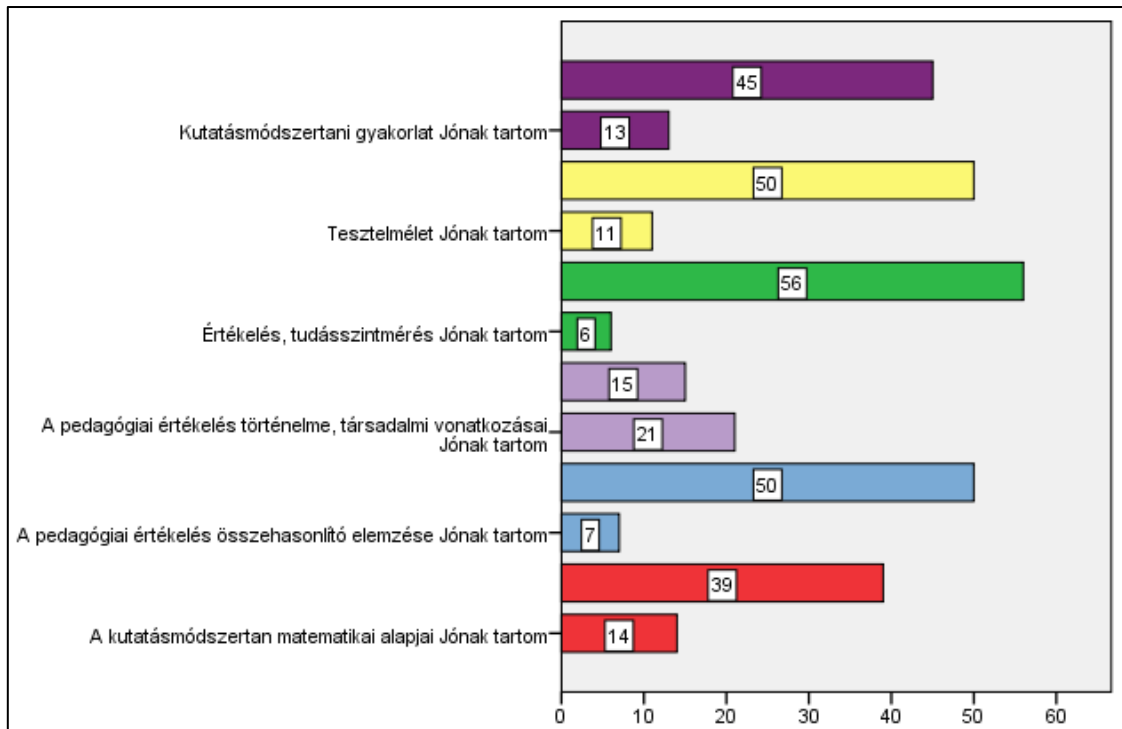
4. ábra: A pedagógus életpálya modell szerinti besorolás 2017 szeptemberében

A tudományterületek elemeit vizsgálva a hallgatói tapasztalat alapján az oktatás gyakorlati tevékenysége alapján a leghasznosabbnak az értékelés tudásszint mérést rangsorolják a pedagógiai értékelés összehasonlító elemzés témakörét megelőzve. Mindkettő rendkívül fontos tanegység a gyakorlati tevékenység szemszögéből tekintve.

Az értékelés és tudásszint-mérés tanegység tananyag elsajátításával megismerkedtek az oktatásban használatos mérési, tesztkészítés módszerekkel, képessé váltak egy önállóan lefolytatott empirikus mérés eredményeinek értékelésére az Excel és a SPSS szoftver alkalmazásával, valamint a következtetések levonására.

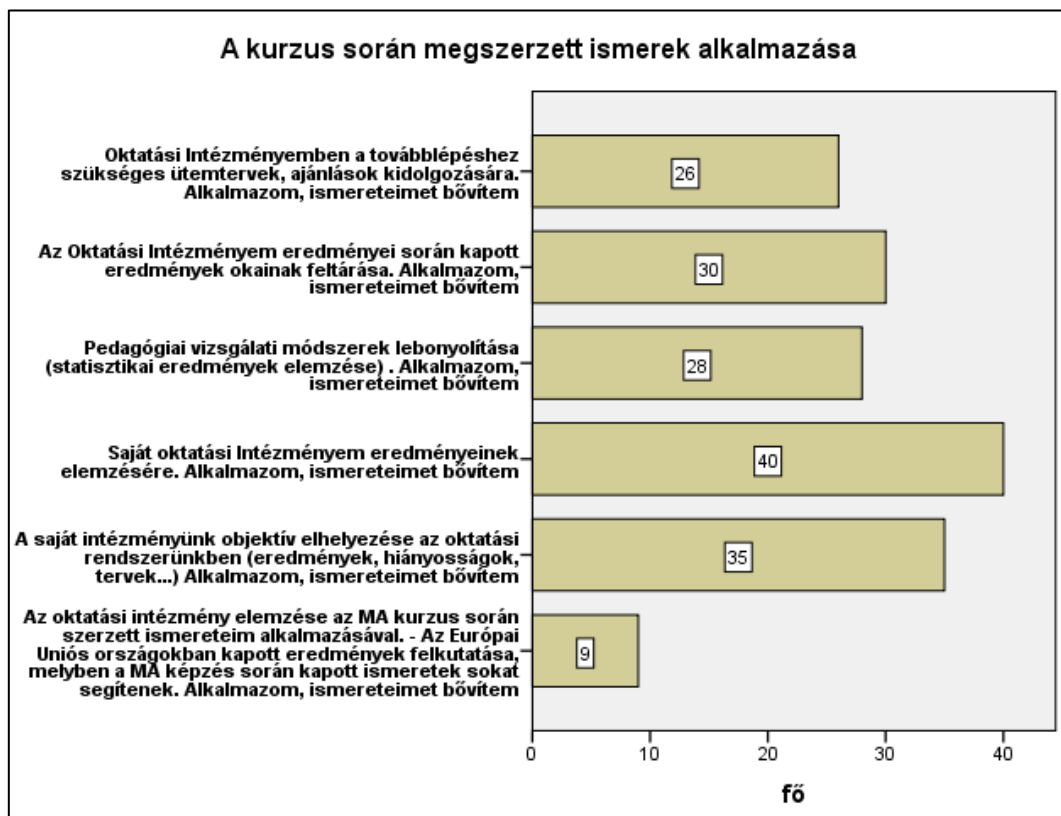
A pedagógiai értékelés összehasonlító elemzés tanegység alkalmassá teszi a hallgatókat az intézményi eredmények elemzésére, más intézmények és Európai Unió országok eredményeinek felkutatására, ok-okozati tényezők feltárára, ütemtervek, ajánlások kidolgozására.

² 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet: http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=162771.291860, (2017. szeptember)

5. ábra: Az oktatott tanegységek gyakorlati jelentőségének rangsorolása

Az alábbi diagram a kurzus során megszerzett ismeretek alkalmazási területeit szemlélteti, amely a saját intézményben való alkalmazhatóságának igényére mutat. Hangsúlyozni kell, hogy a pedagógusok ismeretbővítését, szemléletét bővíti.

6. ábra: A kurzus során megszerzett ismeretek alkalmazása

A kérdéssort mérés-értékelés mesterkurzusról egy saját vélemény alkotásának ismertetése zárja. Kiemelve a főbb gondolatokat:

- A kurzus olyan tudást ad át, amit a tanárképzésben nem kaptunk meg, legalábbis nem ilyen mélységben. Igaz, erre meg is kell érni, vagyis több éves szakmai tapasztalatra van szükség ahhoz, hogy igazán ráérezzen az ember ennek a kurzusnak a szakmai hasznosságára, a hiánypótlására és az elmélyítő plusz tudásra.
- Mint intézményvezető napi szinten alkalmazza az ismereteit.
- Szakmai ismeret bővítését eredményezte.
- Napjainkra rendkívüli módon felértékelődött minden intézményben a helyi, intézményi mérések, és az országos mérések eredményeinek értékelése (már 3 éve tart az idegen nyelvi országos mérés).
- Doktori képzésben kívánja használni.
- A mindennapi iskolai életben hasznos.
- A kémiatanításban nagyon sok hasznát vettem a kurzus során elsajátított matematikai és módszertani apparátusnak és nem mellesleg az értékelés és mérés területén még újat is tudtam mondani az engem fogadó intézmény e területtel megbízott pedagógusának. Tehát összességében úgy vélem, hogy modern, korszerű és professzionális képzésben volt részem.
- Nagyon szerettem ezt a képzést, sokat fejlődtem az itemrendszerű feladatlapok, tudásszintmérők összeállításában és értékelésében. Sajnos a napi gyakorlatban erre a tudásra nem épít a köznevelés rendszere.
- A diplomához nincs munkakör az iskolában, ezért nem számítják be a fizetési fokozat megállapításánál. Önszorgalomból hasznosítom a tudásomat!
- Segítséget tudok nyújtani kollégáimnak a kompetencia mérés eredményeinek értelmezésében, az eredmények javításához vezető stratégia kidolgozásában. A képzés során a csoport összekovácsolódott
- Gyógypedagógusként elengedhetetlen a mérés napi gyakorlatba történő ágyazása, bár mi saját mérőeszközt dolgozunk ki és alkalmazunk, de a mesterkurzuson szerzett ismereteimet kiválóan tudom hasznosítani.
- Nagy mértékben bővítette, árnyaltabbá tette a mérés- értékeléssel kapcsolatos korábbi ismereteimet. Segített abban, hogy a megszerzett tudást, a már meglévő ismeretek mellett hogyan tudjam alkalmazni egyéni, csoport vagy intézményi szinten.
- Nagyon hasznos elméleti és gyakorlati tudást szereztem. Nagyon szerettem az oktatóimat, akik tudásukkal és pedagógiai módszereikkel erősen motiváltak a tanulmányaim során.

Kérések, aggályok

- Szerencsés lenne több gyakorlat mérőeszközök előállítására, bemérésére, helyes alkalmazás elsajátítására
- A mérés-értékelés mesterkurzuson alapos ismereteket kaptam, melyet a mindennapi iskolai életben is használni tudok. Javasolnám a DIFER méréssel és a Országos Kompetenciaméréssel való részletesebb, gyakorlati foglalkozást.
- Ez a képzés számos új ismeretet adott, ám az oktatási rendszer nem igényli a tudást. Így az évek alatt megkopik és önerőből nehéz szinten tartani. Hasznos lenne egy rövid, frissítő (akár online) kurzus, amit a fenntartók finanszíroznának
- Sajnálatosnak tartom, hogy sehol nem ismerik el a mesterképzésen szerzett diplomát az átsorolás tekintetében. Kizárólag a rengeteg munkát kaptam meg azáltal, hogy elvégeztem ezt a mesterképzést, az egyetemi átsorolást nem, annak ellenére, hogy rengeteg munkát végzek.
- Elkésérítő azonban, hogy annak ellenére, hogy az itt szerzett tudást napi szinten alkalmazom, a jogszabály (Köznevelési Törvény) szerint nem szükséges a

gyógypedagógiai munkakörömhöz, ezért az egyetemi besorolásomat visszavették. Nagyon szívesen bővíteném tovább, frissíteném az itt szerzett ismereteimet.

Összefoglalva, a vizsgálat megerősíti azt a feltételezést, hogy a pedagógusoknak olyan készségekkel kell rendelkezniük, amely a digitalizáció korában a mindennapi életünkben jelen van és új kihívások elé állítja az oktatókat és a diákokat is. Biztosítani kell azon készségek és képességek kialakítását, amelyek biztosítják a napi követelményeknek való megfelelést. Ez a kívánalom az értékelés új szemléletében is megjelenik. Milyen tudástartalmak, módszerek kidolgozására kerül sor? A válasz még képlékeny formában van, de a pedagógus társadalom a megoldás aktív közreműködője.

Irodalomjegyzék

<http://tudasbazis.sulinet.hu/hu/informatika/informatika> (2017. szeptember)

http://hvg.hu/itthon/20160419_magyarok_nyelvtudasa_idegen_nyelv_ismeret (2017. szeptember)

<http://magyaridok.hu/belfold/deutsch-tamas-az-eselyteremtes-digitalis-oktatasi-strategia-lenyege-2279572/> (2017. szeptember)

Keeves, J. P. (1997, szerk.): Educational Research, Methodology, and Measurement: An International Hand-book. 2. kiadás. Pergamon Press, Oxford.

T. Neville Podlethwaite: Educational Research: some basic concepts, september 2005©UNESCO

Lenke T Parázsó, Péter Antal, Sergey P Gnatyuk

Change of study, training system, the possibility of a survey of student XXI-st century

EDUKACJA TECHNIKA INFORMATYKA / EDUCATION TECHNOLOGY COMPUTER
SCIENCE 11:(1) pp. 262-272. (2015)